

In het middelbaar

Mijnheer Melaerts, in de wandelgangen van de leerlingen beter bekend als 'de Meli', is de vakleerkracht muziek in het middelbaar. Van hem hoorden we in vogelvlucht de opbouw van de muzieklessen binnen de steinerpedagogie en specifiek het aanbod in de verschillende klassen van het middelbaar.

In der Kunst erlöst der Mensch

den in der Welt gebund'nen Geist.

In der musikalischen Kunst

den in ihm selbst gebund'nen Geist.

Rudolf Steiner

De opbouw van de muzieklessen vertonen een versneld verloop van de muzikale ontwikkeling in de mensheid. De eerste zeven levensjaren refereren we met de muziek naar de periode in de muziekgeschiedenis toen er nog niet genoteerd werd. De eerste echte toonladders die in de lagere school aangeleerd worden, zijn de oude Griekse toonaarden of modi. Muziek in de derde klas, met de Bijbel als vertelstof, loopt parallel met de periode van de kerktoonaarden. En pas daarna, in de vierde klas, verschijnt in de geschiedenis van de muziek de meerstemmigheid vanuit de imitatie (cfr. de vele canons). In de vijfde en de zesde klas zijn melodisch en harmonisch spel-materiaal gebaseerd op renaissance- en barokmuziek.

MUZIEK OP SCHOOL IS HET CEMENT VAN DE KLAS

"Zet 30 vreemdelingen in een kamer, laat hen samen zingen en er ontstaat een band tussen hen. Bij het zingen ervaar je zowel je eigen innerlijk als het innerlijk van de ander. Je oefent ook onbewust het spiegelen aan de ander. De harmonische werking die zingen kan hebben, is eten en drinken voor een klas. Soms komen leerlingen de les binnen met voel-

bare tegenstellingen of spanningen. Na een half uur zingen voelen ze zich terug verenigd. Kijk naar de opmaat in de lagere school. Die werkt als een zich verzoenen met elkaar om de schooldag mee te beginnen. Pas dan ben je klaar voor de les."

Blokfluit spelen in een klasorkest is er niet meer bij in het middelbaar. De muzikaliteit van de groep is ondertussen té verscheiden geworden. Na 1750 is er trouwens geen enkele componist meer die nog blokfluitmuziek heeft geschreven en die periode valt ongeveer samen met de zevende en achtste klas.

Vocaal krijg je de leerlingen vrij snel op één lijn, maar instrumentaal is dat niet meer doenbaar omwille van het meer heterogene publiek in het middelbaar: er zitten veel leerlingen uit niet-steinerscholen in een zevende klas.

De samenspelvormen die hier ontstaan, zijn projectmatig: naar aanleiding van een schoolfeest, een toneel, jaarfeesten, opendeurdag, poëzieavond... Er is ook een klasoverstijgend schoolorkest: de jongsten en de oudsten bij elkaar. Zo kunnen musiceren slaat bruggen en wekt verbindingen.

Je hoort hun zieleleven aan de manier waarop ze muziek maken

"Een zevende en achtsteklasser zit in volle baroktijd: veel kostuums en camouflage, veel versiersels om het innerlijke niet te moeten prijsgeven, want daar zijn verbouwingen aan de gang. Ook

de ontdekkingsreizen, de rode draad in de zevende klas, kenden hun hoogtepunt tijdens die periode.

Hier zien we de bouwstenen van de barokmuziek met de componisten uit de vroegbarokke tijden. Actief muziek beleven staat hier centraal, waarbij het innerlijke gespiegeld wordt aan het innerlijke van de ander om zo een wij-gevoel te creëren.

Vanaf de negende klas werken we meer op het zelfbewustzijn en de toenemende ik-beleving: stijlelementen van Haydn, Mozart, Beethoven komen hier aan bod. Door middel van de concertante stijl van deze Weense Klassieken verkennen de leerlingen de wereld van de solozang. Ook de individuele beleving van de levenslopen krijgt hier veel aandacht met biografieën over verschillende componisten. Het zingen blijft natuurlijk onontbeerlijk; dit jaar met de introductie van het klavierlied."

De rode draad in het middelbaar zijn de liederen: liederen die sfeer oproepen, gebonden zijn aan jaarfeesten, seizoenen. Het gaat hierbij steeds om zowel ballades, klavierliederen als meerstemmige koorzang.

Voor de klassen 9 en 10 is er ook elke woensdagochtend extra koor. Omdat de stemmen en het chorisch kunnen van 9, 10, 11 en 12 nog ver uit elkaar liggen, zijn er twee koorgroepen. Donderdagmorgen hebben klassen 11 en 12 hun koormoment.

“In de tiende klas maken we parallellen naar esthetica-poëtica maar ook naar de romantiek met figuren als Brahms, Mendelssohn, Schumann. De elfde klas krijgt naast muziek ook esthetica-muziekgeschiedenis: beschouwingen bij muziekgeschiedenis, hoe worden de dingen beleefd, wat is esthetiek en dit door alle stijlperiodes heen. Hierop worden de muzieklessen geënt.

En in de twaalfde klas doe ik een inhaalmanoeuvre: alle zaken die in de elfde klas niet aan bod zijn gekomen plus crossovers, muzikale fenomenen en curiosa, muziek-filosofische overwegingen ...”
 “Als tegenhanger voor de meerstemmige liederen, zien we ook veel ballades. In de achtste zingen we geuzenliederen en bv. ballades van Wannes Van de Velde over Breughel, en zo verder de geschie-

denis in, jaar na jaar.
 Wat ook in alle klassen terugkeert, zijn crossovers naar andere vakgebieden, soms parallel met de lessen PO, de periode poëtica, taallessen, cultuurbeschouwing ...
 Ach, mochten we maar elke dag muziek kunnen geven, dat was de hemel op aarde ...”
 Opgetekend door Annemie Morbee